

10/III 3606 14-15
15/1
Poštnina plačana v gotovini.

Cena 2-50 Din.

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1935/36

Pot okoli sveta

Premijera 10. marca 1936

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: J. VIDMAR

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 10. marca 1936

Ost.:

B. Nušić: Pot okoli sveta

Motiv potovanja ni nov, vendar je vedno iznova ščegetal in mikal pisatelje. Saj ni čuda: Ako ti je ves svet na razpolago kot rekvizit, potem se lahko izogneš puščobi in enoličnosti, kajti svet je širok in pester. — Rekord je odnesel brez dvoma Jules Verne, tisti Julček Vernè, o katerem je šel celo spor, da je slovenskega rodu v takem in takem kolenu. Pred tridesetimi leti, ej, ej, kako čas beži, ga ni bilo smrkavca, ki bi ne bil prebral poleg Defoejevega »Robinsona«, tudi Vernétovo »Pot okoli sveta v osemdesetih dneh«. — Kdo ne pozna Phileas Foggja in njegovega znamenitega sluge Flipsa. — Vse to je bilo zelo lepo, kako so nam trepetali živci pred to silovito naglico, le pomislite, ljudje božji — v osemdesetih dneh, pa ti strela obkroži ves svet. — Ej, ej!

Danes ko traja taka reč osemdeset ur, ko lahko z dobrim aparatom prevandraš tekom večera z radijskimi valovi vse centre tega planeta, danes sevé je Vernejev utopistični roman za staro šaro in ne imponira nikomur več.

Da pozna Nušić Vernéjev roman, je jasno. A dal mu je samo pobudo...

Dal mu je pobudo, da je pokazal, da je resnična tista krilatica »govori srbski, brate, da te razume čitav svet«. Pod tem geslom skačejo iskre, prebliski, ostrine in iglice se pokažejo in spet izginejo.

Ta »Pot okoli sveta«, katero nastopi jagodinski kmetič Jovanče Micić, je polnokrvni, sočni Nušić, ki spretno in duhovito, zabavno in poredno osvaja publiko.

Ne boji se ničesar. Njegova satira preseže včasih za naše ugnetenene in cenzurirane pojme meje dovoljene kritike. Sicer je pa verjetno: To, kar sme Nušić — sme Nušić in sicer samo on.

Kot pristen Srb se spozna v domačih prilikah, v folklori in vseh navadah in običajih. On ničesar ne graja, samo nasmeje se na široko. — Zato je njegova satira ljubeznjiva, ni ujedljiva in žgoča... Zadaj, tam za kakšnim plotom pa stoji kodrolasi in brkati Branislav in se tolče po kolenih, češ: ali sem vas?

*

Vsaka scena na tem potovanju ima domače jagodinsko obilježje, kajti Jovanče Mičić se izpremeniti ne more. Prej se izpremeni okolica in se prilagodi njemu; kitajski mandarin in poglavar črncev in vsi druge gubé na svoji prvobitnosti radi močnega vpliva Jovanče. In potem — saj je tako lepo na svetu, saj je Srbija tako velika, saj Srbija je ves svet, vsi kontinenti tega sveta so Srbija — kajti Srbi so zavzeli ves svet, razmnožili se kakor kobilice in najdeš jih povsod. Res je, razlogi emigracije so različni, ne vselej blagorodni, včasih majhna defraudacija državnega denarja, včasih napak kasirani davki ali podobna malenkost — dobro in milo se ti pa le stori pri srcu, če srečaš na Bahamskem otočju celo kolonijo Srbov. Res je, v strašnih volilnih bojih žive, res je, da premikastijo modrega predsednika Jovančo — a kaj bi, lepo je pa le!

*

Da je potovanje pestrejše, popelje Nušić poleg Jovanče Mičića še nekoga drugega na to potovanje. To je Črnogorec, velik junak, ovenčan s slavo — človek z leseno nogo, invalid — a invalidstvo ne izvira iz bridkih bojev s Turčini — o ne, od vse drugod izvira. Ta »človek z leseno nogo« roma po vsem svetu in Jovanče niti njegovega imena ne izve — kajti, tako izjavi Črnogorec ob zaključku igre — kaj je treba meni imena, ko pojo pesmi o meni, ko svirajo guslarji o nečutenih junaštvih tega plemena iz Črnih gora. — In Nušić — ta poje svojo pesem, korajžno jo svira in nikomur se ne ~~zameri~~...

*

Nušić je dobesedno naš star znanec. Imeli smo ga priliko spoznati osebno o priliki njegove 60-letnice, ko je prišel ves okrančan in zlat na oder naše Drame in blestel z duhovitostjo v odličnem sermonu. Poznamo ga pa tudi po njegovih delih, ki so se igrala že pred vojno (Svet, Knez od Semberije) in po vojni Po »Protekciji« je prišla »Sumljiva oseba«, nato »Narodni poslanec«, »Navadni človek«, »Gospa ministrica« in »Žalujoči ostali«. S tem seveda Nušićev repertoire še dolgo ni izčrpan, kajti Nušić stoji slejkoprej neomajno na stališču, da napiše vsako leto en gledališki komad. Vsaj en gledališki komad poleg

novelic, satiric in podobnega drobiža, ki služi potem zelo dobro raznim Roda-Rodom in podobnim poznavalcem in čestilcem jugoslovanske literature.

Nušić je znan v resnici po vsem svetu in njegova dela imajo povsod uspeh — doživljajo usodo Jovanče Micića in dokazujejo, da je svet okrogel in prav za prav majhen.

*

Naša uprizoritev se naslanja na poznejšo redakcijo Nušićevo, ki je bila izvršena, ko je Jugoslavija že obstojala. Kot take je prevel Fr. Govekar vse te zgodbe na našo besedo. Naša uprizoritev je črtala eno sceno, ki se godi v New Yorku in pa prizor demonstracij v Teheranu. Prvo sceno se črta običajno, ker zahteva še prav posebno velik tehnični aparat, drugo, je pa črtala režija zato, da ohrani lepoto štimunge v Orientu. Vazne so sevdalinke in ne demonstracije, važne huriske in ne streljanje za odrom.

Ves komad je prepleten z muziko Biničkega, katero je sijajno instrumentalni ravnatelj zagrebške opere Krešimir Baranovič. Vsa ta muzika bogato ornamentira dejanje in predstavlja po mnenju glasbenikov tudi sama zase vrednost.

*

Ob koncu bi dejal: Wozu in de Ferne schweifen, denn das Gute liegt so nah. Ralf Benatzky, Schmontzi in Schmentzi, so slabši komponisti. Da je pa Vrsić dober libretist vemo mi, vé Dunaj, Praga, Varšava in še marsikatero mesto, kjer je Jovanče Micić postavil svoj šotor.

Goethejeva dramaturgija v Eckermannu

Pogovor se je zasukal k velikim ljudem, ki so živeli med Kitajci, Indijci, Perzijci in Grki pred Kristusom, in o tem, da je v njih prav tako delovala božja moč kakor v nekaterih Judih starega testamenta. Dotaknili smo se tudi vprašanja, kako je z božjim vplivom v velikih osebnostih sedanjega časa.

»Če poslušáš ljudi«, je rekel Goethe, imaš skoraj vtis, da so prepričani, kakor da bi se bil Bog po tistih davnih časih popolnoma umaknil v tišino, kakor da bi bil človek potem popolnoma prepuščen sam sebi in je moral gledati, kako bo poslej vozil brez Boga in brez njegovega dnevnega navdiha. V religioznih in moralnih stvarih ljudje še pripoznavaajo božji vpliv, v znanstvenih in umetniških pa so mnenja, da so popolnoma zemske in da so plod čisto človeških moči.

Pa naj kdo poizkusi in naj s človeško voljo in s človeškimi močmi usvari kaj takega, kar bi se dalo primerjati s stvaritvami, ki nosijo imena Mozarta, Rafaela ali Shakespearja.◀

(11. marca 1982.)

»Vsaka produktivnost najvišje vrste, vsaka pomembna doznava, vsak izum, vsaka velika misel, ki rodi sadove in posledice, je izven človeških moči in je vzvišena nad vse zemske moči. Te stvari mora človek pojmovati kot nepričakovane darove od zgoraj, kot čiste otroke božanstva, ki jih mora sprejemati z radostno hvaležnostjo in ki jih mora spoštovati. Sorodni so demoničnemu elementu, ki oblastno ravna z njim, kakor se mu hoče, in ki se mu človek zavedno izroča, ker misli, da ravna iz svojega nagiba. V takih primerih je človeka dostikrat smatrati za orodje višjega gospodstva nad svetom, za posodo, ki je bila spoznana za vredno, sprejeti božanski vpliv. Govorim tako, ker upoštevam dejstvo, kolikokrat je že ena sama misel celim stoletjem spremenila obličje in kako so posamezni ljudje s tem, kar so izžarevali, vtisnili pečat svoji dobi ter ostali živi in blagodejno vplivali tudi še na kasnejše rodove...

Tako je prišla Shakespeareju prva misel za njegovega »Hamleta«, s katero se mu je duh celote pokazal pred dušo kot nepričakovana predstava in v kateri je v vzvišenem razpoloženju pregledal posamezne situacije, značaje in potek dogodkov, ta misel mu je prišla kod čist dar od zgoraj, da ni mogel imeti nobenega vpliva nanjo. Seveda pa se je taka doznava mogla poroditi samo v duhu, kakršen je bil njegov.◀ (11. marca 1828.)

*

»Pomen za občinstvo ustvarja pisateljev osebni značaj, ne pa utmetelnost njegovega talenta. Napoleon je rekel o Corneillu: »Če bi živel v mojem času, ki ga naredil za kneza« — a ga ni bral. Racina je bral, toda o njem ni rekel nič podobnega. Zaradi tega Francozi tudi tako visoko spoštujejo Lafontaineja, — ne zaradi njegovih poetičnih zaslug, temveč zaradi veličine značaja, ki izhaja iz njegovih del. (30. marca 1824.)

»Če je velik dramatski pisatelj hkratu produktiven in ga navdaja mogočna miselnost, ki preveva vsa njegova dela, lahko doseže, da postane duša njegovih del duša njegovega naroda. Mislim, da je to nekaj, kar je vredno navora. Iz Corneilla je izhajal vpliv, ki je bil sposoben oblikovati junaške duše. To je bilo nekaj za Napoleona, ki je potreboval junaško ljudstvo. Dramatski pesnik, ki se zaveda svojega poklica, naj torej ne prestando dela za svoj višji razvoj, da bo vpliv, ki ga bo imel na ljudi, blagodejen in plemenit. (11. aprila 1827.)

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Josip Vidmar. Za upravo: Karel Mahkota, Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

Pot okoli sveta

Čudoviti doživljaji Janče Micića, Jagodinec, v IX. slikah, s petjem in plesom. — Prevel Fr. Govekar.

Glasba: Binički, instrumentacija: Baranović.

Koreograf: P. Golovin — Scenograf: inž. arh. Franz

Režiser: prof. O. Šest

Dirigent: V. Šušteršič

I. slika:

Srečka norveškega mednarodnega prometnega društva,
serija 12.70, številka 97.

Jovanče Micić, trgovec v Jagodi	Cesar
Persa, njegova žena	Rakarjeva
Gospodin Toma, davkar v pokoi	Plut
Profesor	Gregorin
Saveta, soseda	Juvanovca
Žemljčka, lekarnar	Bratina
Mika, telegrafist	Sancin
Sima, živinozdravnik	Potokar
Vajenec Nace	Kremžar
Postajenačelnik	Jerman

Pevsko društvo, muzikanti, ljudstvo.

Dejanje se vrši na Micićeve posestvu v Jagodini.

II. slika:

Jovanče Micić, svetovni potnik, na prvem koraku.

Jovanče Micić	Cesar
Človek z leseno nogo	Kralj
Julka, sobarica	Nablocka
Igralec	Pianecki
Sava Cvetković, blagajnik beograške eks- propriativne banke	Drenovec
Vratar	Vertin

Dejanje se godi v hotelu Imperial v Budimpešti.

III. slika:

Vagon S. W. G. številka 23.403.

Jovanče Micić	Cesar
Julka	Nablocka
Človek z leseno nogo	Kralj
Sava Cvetković	Drenovec
Detektiv peštanske policije	Jerman
Konduktar	Vertin
Janačko Kostić iz Mladenovca	Stupica
Svetislav, njegov sin	Raztresen

Potniki, potnice, orožnik.

IV. slika:

Na krovu ladje »Fortimbras«

Jovanče Micić	Cesar
Človek z leseno nogo	Kralj
Julka	Nablocka
Carls Barre	Pianecki
Uajld Frid	Sancin
Samuel Heverton	*
Viljem Morrison	*
Mornar	Lipah
John Hudson	*
Kapitan ladje	Vertin
Prva dama	Levarjeva
Druga dama	Žagarjeva

Slovenec, Srb, Hrvat, zdravnik, mornarji, pasažirji.

V. slika:

Bahamski otoki, na katerih so strankarske
strasti razpaljene do viška.

Jovanče Micić	Cesar
Julka	Nablocka
Vuksan Vuksanović	Skrbinšek
Ilija Vanjevac	Bratina
Pera	Jan
Brivec	Potokar

Kolonisti.

VI. slika:

Narodni praznik pitanja na otokih Tanga.

Jovanče Micić	Cesar
Julka	Nablocka
Človek z leseno nogo	Kralj
Glavar zamorskega plemena Udžidži	Daneš
Rista, minister	Levar

Zamorci, zamorke, plesalci, plesalke, slon, noj.

VII. slika:

Cesarska kitajska akcijska družba za izvoz čaja.

Jovanče Micić	Cesar
Julka	Nablocka
Človek z leseno nogo	Kralj
Vo-Ki, veliki mandarin	Skrbinšek
I-li-a, njegov tajnik	Stupica
Ben Said, bogat perzijski trgovec	Jan
Jan-Ci, Kitajec	Drenovec
Čio-Či	Pianecki
La-Lo, gejša	Slavčeva
La-O-Ki, gejša	Severjeva

Gejše.

Baletni vložki: med I. in II. sliko: Madjarski ples. Med II. in III. sliko: Na kolodvoru. Med IV. in V. sliko: Mornarski ples.

Med V. in VI. sliko: Zamorski ples. Med VI. in VII. sliko: Kitajski dvoboj. Med VII. in VIII. sliko: Orijentalni ples.

Po III. in VII. sliki odmor. Čevlje za moderni ples v IV. sliki je izdelal čevljarSKI aelje Brajkovič Živko, Igriška ul. 10.

VIII. slika:

Perzijske noči

Jovanče Micić	Cesar
Julka	Nablocka
Človek z leseno nogo	Kralj
Muezin	J. Rus
Nazlija	M. Danilova
Gjulse	Levarjeva
Ajše	Ramšakova
Mirjam	Rupnikova
Emin, evnuh	Daneš

Haremske žene, odaliske.

IX. slika:

Povratek Jovanče Micića v Jagodino.

Jovanče Micić	Cesar
Človek z leseno nogo	Kralj
Julka	Nablocka
Persa, Jovančina žena	Rakarjeva
Soseda Saveta	Juvanova
Gospodin Toma, davkar v pokoju	Plut
Profesor	Gregorin
Žemljčka, lekarnar	Bratina
Mika, telegrafist	Sancin
Sima, živinozdravnik	Potokar
Učitelj	Presetnik
Predsednica ženskega društva	Gabrijelčičeva
Prva odbornica ženskega društva	V. Juvanova
Druga odbornica ženskega društva	Slavčeva
Tretja odbornica ženskega društva	Severjeva
Četrta odbornica ženskega društva	Levarjeva
Predsednik Društva stielcev	Vertin
Predsednik Društva gimnastov	Raztresen

Narod, godba, pevci.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec okrog 23.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 30—
II. - III. vrste	26—
IV. - VI.	22—
VII. - IX.	18—
X.	15—
XI.	15—
Lože: Lože v parterju	108—
I. reda 1-5	108—
6-9	120—

Dodatni ložni sedeži: v parterju	Din 15—
v I. redu	18—
Balkon: I. vrsta sredina	16—
II.	14—
III.	10—
I.	14—
II.	10—

Galerija: Sedeži I. vrste	Din 10—
II.	8—
III.	8—
IV.	6—
V.	6—
Stojšče	2—
Dijaško stojšče	5—

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v sparnem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure
[Predpisana taksa za penzijski fond je vračunana v cenah]